

*Apare Marția, Joia și Sâmbăta.*

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Salariul anticipat dela stat este aproape unicul izvor de venit al metropolitului român gr. or.; poziția și demnitatea acestui prelat pretinde, ca aceste venituri să i fie sigure și regulate. Guvernul aduce, ce e drept unele jertfe, când anticipă solvirea și îngrijirile de încasarea taxelor sîdoxiale pentru a acoperi anticipațiunile, jertfa

Nu căutăm aici motivele sau cauzele acestui lucru misterios, ci trecem la firul istoric.

Au nu în toate zilele auzim noi spunându-ni-se în biserică, că totă darea cea bună și tot darul desăvârșit este, pogorînd dela Părintele luminilor?

Dar, iubiților, bucuria, ce o simt eu ați să ducă mai departe, încă și din alte puncte de vedere. Aruncându-mi privirile împrejur, eu aflu aici la voi nesce urme afund brăzdate de un simțământ tainic religios și moral al înaintașilor voștri; aflu lucrul mânilor lor neobosite, care mă îndemnă să cred, că ei, acei înaintași ai voștri, au fost nesce oameni vrednici, nesce creștini adevărați pătrunși de o însuflețire curată pentru credința și biserică lor strămoșască, de o parte; era

Pe când în cazul prim când nu credem

Ôre știința pôte ea să încuragieze pe  
 ômeni ca să lupte până în sfârșit contra  
 greutăților celor mai mari?! Ôre nenoroci  
 tului pôte-i ea tinde un picur de speranță în  
 suferințele lui?! Mă tem, că știința nu e

capace de așa ceva până acum. De nu crești, spune-mi la cine cauți mângăiere în suferințele tale? La cine vei striga după ajutoriu? La oameni? Dar ei sunt cei mai neajutorii. În cine să mai sperezi, când oamenii te-au părăsit? În cine se te încrezi, când toți se scولا asupra ta? Ți s'a răpit averea, ai fost nedreptățit, tradat până și de amicul Țeu cel ce-l credeai mai sincer, Ți-ai pierdut și onorea, ce-Ți mai rămâne? Un glonțiu, Ți vei face tu concluziunea, și știința nu vine să Ți contrazică, sinuciderile pot Țice că se întălesc mai multe în lumea cultă, decât între oamenii de rând. Pentru ce? Pentru că instinctul conservării de sine înăscut în omul de rând încă nu e delăturat prin nici o concluziune de a se sinucide, și pentru că are credința mai mare. Sunt în stare a recurge la mijlocele cele mai extreme ucidându-se unul pe altul, îi vezi flămânzi, apoi batjocoriți, suferind fel de fel de asupriri și nici că se cugetă la morțe. Religionea îmbărbătează pe om ca să lupte, căci prin luptă va dobândi cunună nevestejită. Spuneți-mi ce medic pôte da un așa balsam desperatului și să-i însuflească în suferințe, ca religionea? O atunci lăsați cărja în mâna bătrănu'ui! Nu răpiți scândura de sub picioarele naufragiatului! Lăsați nenorocitul un sprâgn și desperatului o mângăiere. Nu fiți așa de crudi! Nu le

răpiți totul, totul! Nu le luați și aceea din  
ce voi nu trageți folos!

În noi există o putere óre-care-a ne-  
vădută, care e indispensabilă pentru a da  
acestui corp însuflețire și viață de unde pro-  
vine născuțu și faptele. Acesta e imagina-  
țiunea.

Prin imaginațiune omul se poate ridica peste lumea călăinjură, putându-și reprezenta ceva mai bine, mai frumos mai perfect. De aci se poate vedé, că sufletul la care aparține imaginațiunea e mai pe sus de corp care reprezintă numai realitatea. Imaginațiunea nu e de o potrivă la toți ómenii. Imaginațiunea cea mai aprinsă e la genii. Prin ajutoriul ei artistii s'au putut avénta ca se reprezinte ceva mai frumos de cât antecesorii lor, însă fără a le fi dată puțința a reprezenta frumosul în mod absolut. Producătorii nu pot face simțită pentru alții întrégă imaginațiunea lor, ci numai o parte o pot reprezenta ceea ce înșiși ar mărturisí-o. Următorii vin pe urma acestora, și ridicându-se cu imaginațiunea la un punct mai înalt, sunt în stare că în urmă imaginațiunea lor să reprezente ceva mai frumos decât cei ce a fost înainte de ei.

(Va urma.)



de altă parte află mai încolo pe urmașii aceloră nu mai puțin silitori, călcând cu bărbăție în urmele părinților, continuând lucrurile începute de ei mai departe cu o statornicie neînfrântă și neslăbită.

Au, iubiților creștini, biserica această mărșă cu podôbele ce o înfrumțează, cu scôla și clădirile, ce o împresoră, au preoțimea aceasta zelôsă în frunte cu un conducătoriu la locul său, cu corporațiunile în ordine regulamentară și cu un cor așa de escelent; au poporul acesta evlavios și plin de înșuflețire în frunte cu o inteligență distinsă, au tôte acestea să nu dovedescă cu desevêșire cele dîse de mine?

Dar nici că să pôte altmîntrelea, iubiți ascultători, dacă voim să susținem ce-i al nostru, dacă voim să asigurăm existența și viitorul bisericeii noastre naționale. Ne aflăm, ce-i drept, în împrejurări fôrte îngrijitoare, pline de greutăți și necasuri din tôte părțile. Dar trebuie să luptăm, ca să le învingem și să le vom învinge, dacă vom voi, căci tôte le pôte omul, dacă voesce pe cale dreptă punendu-și nădejdea în D-șeu.

Urmați deci, iubiți credincioși, calea această și mai departe avênd în vedere exemplul cel bun și frumos al părinților vostri. Iubiți-vê biserica cu statornicie și căldura vōstră tradițională; fiți tari ca stênea în credința strêmșoșcă, dela care nici un fel de făgăduință, fie cât de amăgitoare, să nu vê pôtă abate; țineți strîns la aședemintele, datinele, obiceiurile bătrâne ca la lumina ochilor. Să nu uitați, iubiților, nici odată, că această credință, aceste aședeminte, aceste datini și obiceiuri au fost tōdêuna razimul cel mai puternic al neamului nostru românesc pe acest pămênt. Mulțimea năcasurilor trecute, au nu ne dovedesce această?

Dar, iubiților biserica își îndeplinește scopurile sale înalte și adevărate: crescerea, cultivarea și luminarea fiilor sei credincioși prin scôla. Scôla e fica bisericeii, dar nu scôla păgânescă, ci cea creștinescă, care se întemeiază pe învățăturile sante, dșeesci, pe care le a învățat însuși Mântuitorul lumii Iisus Christos și apostolii lui. Scôla, iubiților, e lumina, care luminează întru înțunec, împrăștiind înțunecul orbiei, și are de scop luminarea poporului. Tot acesta a fost și scopul cel salutar al barbaților nostri naționali cari au înființat asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român. Îngrijiiți-vê, deci și voi, iubiților de scôla vōstră, ca să corespundă din ce în ce tot mai mult recerînțelor timpului și prin urmare scopului celui sânt amintit.

Îmbrățișați mai încolo, iubiților, pe lângă celelalte și industria, comerțul și meseriile, ce ne duc la starea cea bună națională, căci acestea ne desgrôpă comorile și avuțiile. Părinții vostri le-au cultivat acestea cu multă înșuflețire odinioară, să înțelege după împrejurările timpului lor. Au piața Lugoșului nu ne-ar putea șopti nimic despre acest adevêr? Fiți și buni economi iubiților, căci numai așa putem ajunge la o stare materială mai bună, de care avem trebuință în tôte dîlele, căci dacă datori suntem a ne îngrijii de cele sufletesci, nevoiți suntem a ne îngrijii și de cele materiale, fără de cari nu putem împlini lipsele și trebuințele noastre.

Dar, iubiților, tôte acestea numai așa vê vor folosi dacă veți trăi în dragoste și bună înțelegere frățescă între voi, dragostea produce bună înțelegere între frați, prin urmare și între fii și credincioșii comunei acesteia. Prin buna înțelegere lucrurile cele mici cresc și se fac mari, êr prin neînțelegere și cele mai mari scad și se nimicesc; pentru-că buna înțelegere zidesce, êr neînțelegerea sau vrazba risipește. Prin urmare numai prin bună înțelegere veți putea da înainte și spori și voi în tôte afacerile și întreprinderile vōstre bisericesci, scolare și economice.

Acestea, iubiților, sunt sfaturile și învățăturile mele archieresci, sfaturi și învățături binevoitoare eșite din adêncul inimii mele.

Primiți-le, iubiților, și punetele și voi adênc în mințile și inimile vōstre, și urmașile întocmai atît voi cât și fii vostri, și veți afla ușurință în tôte afacerile vōstre, spor și dar dela Dumneșeu, în economia și întreprinderile vōstre de tot felul, ceea-ce pe lângă împărțășirea binecuvêntării mele archieresci vê și doresc din inimă acum și pururea și în veci vecilor. Amin.

### Reformați contra politiceii bisericesci liberale.

Avem satisfacția completă, că și aceea sunt siliți a recunôșce pericolul ce rezultă asupra țerii din nouele legi politice bisericesci, cari mai mult au contribuit la aducerea lor și la punerea lor în aplicare.

Înzadar s'au opus la aducerea acestor legi tôte bisericele din țeră, afară de cea reformată și cea israelită, căci tôte protestele lor, au fost numai mazere în părete, și glasul celui ce strigă în pustie față de aceea, cari aveau și au încă și ađi puterea în mână și le au adus în deplinire.

Înzadar au arătat cu toții, cei-ce s'au opus la aducerea acestor legi, la pericolul ce rezultă asupra țerii din întroducerea aceloră, căci n'au folosit nimic.

Cei-ce au avut puterea în mână, s'au făcut surdi și n'au voit să audă nimic despre un astfel de pericu. Ei bucinau în lumea largă, că așa pretinde liberalismul modern, și că așa pretind mai presus de tôte interesele statului național magiar, și cu acesta au ajuns, că nu numai pe reformați și pe Jidani i'au câștigat cu totul pentru conlucrarea la aducerea acestor legi, ci chiar și pe o parte din credincioșii bisericeii romano-catolice, se înțelege — Magiari.

Jidanii au fost dela început pentru aducerea acestor legi, curat numai din interese materiale; reformații din considerațiuni primo loco naționale magiare, êr puținii catolici numai din interese naționale magiare.

Nici unii, nici alții însă nu și-au dat bine sêma despre ceea-ce fac, ci s'au lasat a fi conduși și răpiți cu totul de curentul șovinismului de rasă magiar și n'au vrut a ști, că aceste legi vor duce la ruina bisericeii, apoi la ruina morală a poporului și în urmă chiar la ruina statului, pe care tocmai voiau să-l întărească prin aceste legi, dar punendu-l pe base curat de rasă, vrênd a-i da un caracter exclusiv național magiar, cu desconsiderarea celor două terțialități de nemagiari din care se compune în cea mai mare parte acest stat.

Dar și-au și vêdut rezultatul acestor legi, și încă mai curênd decât s'au așteptat, nu însă așa precum au dorit, ci tocmai în modul contrariu și neașteptat.

Întăiu li s'a arêtat pe terenul bisericesc, și suntem convinși, că dacă se vor mai susține în vigôre nu va întârșia a se arêta acel rezultat și pe terenul național magiar și apoi asupra statului însuși.

În loc ca aceste legi să fi contribuit barem la întărirea bisericeii reformate, însuși reformații sunt siliți a constata contrariul.

Êta cum se exprimă Banó Iózsef, inspector bisericesc, în adunarea presbiteratului reformat din Kis Szeben în nordul Ungariei, ținută mai dîlele trecute, când și-a dat tōdată și demisia din postul său din cauza întroducerei acestor legi, vêdênd că în cadrul acestora nu mai pôte lucra spre binele bisericeii sale, — după o activitate numai scurtă de 50 de ani:

„De un jumătate de secul, dîce dl Banó, acesta e primul cas, că viu în contradicere cu coreligionarii mei, și încă așa se vedă cu o mare majoritate din ei. Da, On. adunare presbiterală, încă înainte cu puțină vreme, nu credeam, că și un astfel de cas e posibil și că acela va urma încă la sfêșitul vieții mele. Și dacă nici nu ar fi alt motiv, acela sigur e de ajuns, ca să nu fiu prietin al aceloră, cari sunt causatorii acestei stări de lucruri. S'ar pôte numi aceea cu numele, precum și motivele egoistice de cari au fost conduși. Dar în această adunare presbiterală nu vreau să fac receriminări, nici politică regnicolară nu vreau să amestec. Simplu primesc starea

creată, dar din aceea voi trage și consecințele stricte și neîncunjurabile“.

„În adunarea presbiterală din anul trecut, dar ca deputat, în adresele mele dietale mi-am spus părerea în cestile așa numite politice-bisericesci. Eu țin legile acestea de periculôse nu numai pentru țeră, ci de distrugătoare chiar pentru biserica reformată. Dlor, dîce un mare cuvênt, dar îl dîce! De două sute de ani, ba chiar dela timpul lui Pázmány încôce, mai mare pericol n'a amenințat biserica protestantă magiară ca acum“.

„Dela era lui Thun încôce, nici timpul patentului, nici 1859 nu se pôte asemêna celui de ađi. Pentru că ceea ce ia puterea cu forța, aceea o bună ocaziune êr și o pôte reda, dar aceea ce, dela ce națiunea de bună voie a abđis, numai cu cele mai mari greutăți și sguduiri se pôte recăsciga“.

Arată apoi cu câtă ușurătate s'a anulat §. 12 din Art. de lege LIII din 1868, care garanta pacea între confesiuni și reciprocitatea între ele, apoi mijlôcele prin cari i-a succes guvernului a seduce pe protestanți făcêndu-i să l sprijinescă în politica sa funestă bisericescă, cari mijlôce au fost: îmbrăcarea principilor sale funeste pentru biserica în costumul celui mai cras liberalism, avantajile materiale, secularizarea averilor bisericesci etc. Apoi continuă:

„Dar pôte-se nega, că așa numitele legi politice bisericesci — ca să mă exprim cu espresiunea cea mai domôlă — nu vatêmă interesele protestante? Dar nu vedeți Dvôstră cum a fost jertfit pentru căsătoria civilă așa numită antidogmatică din partea catolicilor §. 12 din Art. de lege LIII. din 1868 care atît de înțeleptesce regula religiunea copiilor și care liniscea pe deplin pe reformați? Căci destul de clar a vorbit junctimul! Dar de când legea această există, această tōdêuna a fost țandură în ochii catolicilor, pentru că a făcut să trecă dîlele aranjueze a reversalelor, ei sunt deci mulțămiiți cu acest câștig și dacă pentru onôrea stêgului mai desvôltă ôre care opoziție, această va înceta în curênd, pentru-că ađi tot omul cugetătoriu din Ungaria, știe că totalitatea legilor politice-bisericesci posibil numai unei bisericeii va fi favorabilă, și aceea biserica e biserica catolică și numai pentru una vor fi distrugătoare și aceea e biserica reformată“.

Arată apoi cum tocmai reformații au ajutat guvernul la abrogarea legilor anterioare cari le garantau autonomia bisericescă, apoi dîce:

„În anul trecut v'am putut încă spune, că urmele peirei nu se vor arêta imediat, dar astăzi susțin, că êta, pericolul deja a și urmat. Cunosc pe marele șes de jos o biserica reformată (ev. ref.) unde numărul acelor căsătorii dela 1 Oct. 1895 încôce se urcă la sute dintre cari nici unul n'a mers la preot. Cunosc alt ôraș mare protestant pe același șes unde reversalele sunt la ordinea dîlei, tōdêuna în defavorul reformaților“.

Tot așa susține oratorul că sunt reversalele la ordinea dîlei și în Ardêl, tot numai în defavorul reformaților în minoritate.

La urmă arată la relele ce rezultă din legea care permite a nu ține nici la o religiune. Acesta seduce pe credincioșii mai sêraci a nu da nimic pe sêma bisericeii și astfel ducênd și pe preoțime la sêracie, aceea înșși se lipsesc de instrucțiunea în cele morale, ceea-ce nu va rămânea fără pericol nici pentru însuși statul magiar. Spre documentarea acestei aserțiuni se provôcă și îndrumă la istorie.

Va să dîcă și aceea încep a vedé pericolul ce le amenință nu numai biserica ci și statul, cari au fost cei mai mari sprijinitori ai guvernului la aducerea noulor legi politice-bisericesci.

Durere, că numai acum au recunoscut acest pericol, ce pôte veni și asupra statului și n'au voit să dea credêment celor ce i-au făcut atenți dela început la acest pericol.

Cele ce le dîce dl Banó referitoriu la biserica reformată periclitată din partea bisecei rom.-cat., se potrivește fôrte bine și la biserica noastră mereu atacată din partea unor gr.-catolici mai catolici decât papa.

Sperăm însă, că credincioșii bisericeii noastre nu se vor lăsa a fi seduși a da reversale în defavorul bisericeii noastre cu tôte promisiunile de ușurări materiale și alte favoruri, pe cari în urmă cei-ce le promit, nici că voesc, ba nici că le pot împlini.

În urmă sperăm și aceea, că nici înșși greco-catolicii mai cu minte nu vor provoca o luptă bisericescă în sinul poporului român, avênd ambele bisericeii ađi cu mult mai mari interese, naționale, de apêrat contra dușmanului comun, contra șovinismului magiar degenerat în nebulie.

Acêsta o dîcem, nu căci ne-am teme, ci numai ca cu atît mai iute să ne putem realiza aspirațiunile noastre naționale legitime. Și sperăm, că așa va și fi.

### Adunarea generală a Asociațiunei transilvane în Lugoș.

— Raport special —

Scriu sub impresiunea celor mai înalte și nobile sentimente, și stând sub graba unui raportor consciu, nu află destule cuvinte pentru a putea zugrăvi în colori vii, adevăratele atâtea momente înălțătoare de inimi, date de împrejurarea plăcută, că sanctuarul național, „Asociațiunea transilvană“, își ține pentru prima-dată adunarea sa generală pe fructiferul teritoriu al Bănatului, în istoricul opid Lugoș, și în provincia odinioară a falnicului principe român, Vlad.

Êta-ne acum uniți în cugete și sentimente! Barierele naturale ale Carpaților au perit înaintea nobilului scop, ce-l urmărim cu toții: Cultura și literatura poporului român din tōtă Ungaria!

Asociațiunea transilvană după o activitate intensivă de 35 de ani desvôltată cu multă îmbelșugare poporului român din Transilvania, ca o mamă dulce și îndrêptă privirile spre fii sei mai îndepărtați, cari atît cu privire la situațiunea geografică a lor, cât și cu privire la favoritoarea împrejurare, că nu le-a fost dat să trăiescă sub legi despotice, ca ardelenii, deosebiți au fost, și acum mama cea bună „Asociația“, opera marelui Andreiu baron de Șaguna, îi chiamă cu cuvintele: „Veniiți fiilor, apropiați-vê de focularul nostru, gustați din fructele noastre, îmbrățișați cu căldură năsuințele noastre, și dacă pe alte terene numai solidari nu suntem, solidari să fim pe terenul culturai și al răspândirii literaturii poporului român!“

Și Bănățenii au venit. Cu mic, cu mare, tînêr și bătrân, bogat și sêrac, din cele mai mari îndepărtați, toți darnici de a îmbrățișa pe mama lor, êta-i vedem inundând ca valuri măiestose stradele Lugoșului, toți în haine de sêrbătoare. Pentru-că mare e sêrbătorea această! Acesta este dîua, în care ardelenul cântă:

Bănățene, măi Române,  
Vin' de dă mână cu mine,  
Spre cultură cu înfrățire  
Și la môrte cu unire!

Inteligența română din Lugoș în veverea unei reușite cât se pôte de splendide, s'a constituit într'un comitet arangiator, alegêndu-și de președinte pe dl Titu Hașeg, avocat, vice preșidenți pe domnii: Coriolan Bredicean și Virgil Tomici, de secretari pe d. n.ii: Liviu Marcu, Dr. Isidor Pop și Corneliu Jurca, de casar pe dl Dr. George Dobrin, êr de controlor pe dl Coriolan Birescu.

Acest comitet s'a constituit apoi în 7 secțiuni, și anume: 1. Secțiunea pentru primirea și încuadrarea ôșpeților, president: Dr. Iacob Maior; 2. Secțiunea pentru pregătirea ședințelor, pres. Dr. George Popovici; 3. Secțiunea pentru conscrierea membrilor, preș. Dr. Stefan Petrovici; 4. Secțiunea pentru arangierea convenirei sociale, a banchetului și a excursiunilor, preș. Coriolan Brediceanu. 5. Secțiunea pentru arangierea concertului și a reprezentațiunii teatrale, preș. Virg. Tomiciu; 6. Secțiunea pentru arangierea emulării corurilor, preș. Dim. Florescu și 7. Secțiunea pentru arangierea petrecerii de joc, preș. Dr. Isidor Pop.

Acest comitet constătător din 45 de membrii și-au dat tōtă silința a contribui la o reușită cât de splendidă.

Intimpinarea comitetului.

La scirea, că comitetul Asociațiunei transilvane va sosi în Lugoș, Mercuri la ôrele 4 p. m., o mulțime imensă de ômeni, frunțași, inteligenți și țărani, s'au adunat la gară pentru primirea acestuia. Comitetul arangiator în frunte cu dl Tit Hașeg aștepta pe ilustrii ôșpeți. La sosirea comitetului arangiator un puternic „Să trăiescă“ eșit din pepturile a



sute de români. Dl Hațeg bineventeză într-o vorbire scurtă, dar însuflețitoare pe oșpeții ardeleni, la care vorbire răspunde președintele Asociațiunii, dl I. M. Moldovan. După această oșpeții au fost conduși în trăsuri la Otelul „Concordia”, unde apoi li s-a dat deslușirile de lipsă.

*Intîmpinarea Preacuvioșiei Sale a episcopului Nicolae Popea.*

Ilustrul prelat al eparchiei Caransebeșului, preabunul episcop Nicolae Popea, unul dintre cei mai vechi membri fundatori ai Asociațiunii, din incidentul, că Asociațiunea și ține adunarea sa în Lugos, a binevoit a înștiința pe On. oficiu protopresbiterial și pe comuna bisericească din Lugos, că Preacuvioșia Sa va cerceta Asociațiunea și pe Lugoseni. Vestea această a umplut de bucurie inimile tuturor credincioșilor din Lugos. Prea On. D. Dr. George Popovici i-a făcut o primire strălucită, dărnă de poziția Sa și de activitatea Sa plină de fructe pe toate terenurile. Preocuvioșia Sa pășind pe hotarul tractului Lugos, la toate stațiunile au fost întâmpinat de poporul din comunele învecinate, la toate stațiunile au fost viu felicitat, corurile de plugari executau cântări în onoarea ilustrului prelat.

Sosind în Lugoj, însoțit de Cuvioșia Sa părintele archimandrit Filaret Musta, într-o frumoasă și elocuentă vorbire îl bineventeză protopresb. Dr. G. Popovici, apoi vice-comitele comitatului, Magnificența Sa dl Béla Litsék, clerul gr.-cat. în frunte cu prot. Grozescu, clerul catolic în frunte cu protopresbiterul Novák, magistratul orășenesc în frunte cu prim-senatorul Simeon Popeș și alți onorațori și particulari. Preacuvioșia Sa răspunde la toate corporațiunile în cuvinte dulci și adevărat părintesci, isvorite din inima unui demn și zelos păstor sufletesc. O imensă mulțime de oameni între urale de „Să trăiască” și un banderiu de peste 100 de călăreți l-au condus pe Ilustritatea Sa într-o ordine exemplară până la cuartirul său, unde după puțină recreare a binevoit a primi și alte deputațiuni. Locuința protopresbiterului Dr. G. Popovici, unde a plasat Ilustritatea Sa, inundată a fost de protopresbiteri, preoți, învățători, precum și de alți credincioși în fața cărora vedeai bucuria și însuflețirea, dragostea și alipirea către înaltul prelat.

*Convenirea socială.*

Lume, lume și er lume curgea din toate părțile, atât pe trăsuri, cât și mai mult pe trenurile de către Caransebeș, Orșova, Mehădia oșpeți din România, din orașele București, Pitești, Craiova, Iași, Turnul Severin. Cetați de întreg Bănățul, din Crișana. Maramureș, ardeleni, din Sibiu, Brașov, Deva, Hunedóra, Cluș, au umplut curtea cea spațioasă a bisericeii, au tăbărit în largă grădină a hotelului „Concordia” proprietatea bisericeii gr.-or. din loc. Ar fi lucru cam greu a înșira aci chiar și numai pe toate notabilitățile mai remarcabile. O voui face această mai la urmă. Acum amintesc cu o vie satisfacțiune prezenta ilustrilor domni Alexandru Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Vasile Maniu, membru al Academiei române din București, Vlădescu, profesor universitar, Dr. Ioan Rațiu, președintele partidului național, etc.

La orele 8 s'era început „convenirea socială” în hotelul „Concordia”. O grădină spațioasă provădută cu două pavilone mari. Capela vestimentului musicant Nica Iancovici drept semn al începutului, a întonat răsunetul „Deșteaptă-te Române”, sentimentele publicului au izbucnit în uralele de „vivat”, lumea începe a se cunoaște, ardelenul strînge mîna bănașanului, crișanul închină poezia de bere în cinstea sătmăreanului, vioiciunea crește, inimile se deschid, scopurile nobile se desfășură, er de-asupra tuturor planeză ca o manifestare psihologică unirea spre același scop.

*Servicii divine.*

Joi, în 15/27 Aug. c.

Românul care ține mult la religia sa, și începe totdeauna lucrul său cu implorarea ajutorului celui prea înalt. Și aici membrii Asociațiunii, mulțimea de oșpeți și de credincioși au luat parte la serviciul divin celebrat cu cea mai atît în biserica gr.-or. cât și în cea gr.-cat.

Biserica gr.-or. din Lugos, cea mai mare și cea mai masivă biserică dintre toate bisericile române din Ungaria, a fost prea

mică pentru atîta lume de om. Deja la orele 9 a. m. biserica era îndesuită de public. Sînta liturghie a fost celebrată cu o pietate, ce-ți ridică sufletul și-ți înalță inima, de Ilustritatea Sa părintele episcop, Nicolae Popea, asistat de cuvioșia sa păr. Fil. Musta, archimandru, Dr. G. Popovici, Sevastian Olariu, N. Grădinariu, protopresbiteri, Nicolae Riveșcu și Matei Igna, par. și Dr. Petru Barbu, prof. ca diacon. Cîntările liturgice le a executat cu multă precizie escelentul cor mixt al Lugosenilor gr.-or. dirijat de dibaciul lui conducător dl Ioan Vidu. Executarea precisă, felul melodiilor religioase, accentuarea și întonarea corectă, tăria (80 de membri) acestei reuniuni de cântări a pus în uimire pe toți cei asistenți. La serviciul divin a asistat întreg comitetul Asociațiunii în frunte cu P. O. D. I. M. Moldovan, ca președinte. La finea sîntei liturgii Preacuvioșia Sa păr. episcop Nicolae Popea, a ținut o frumoasă și instructivă cuvîntare, în care arată înalta însemnătate a sărbătorii de ađi, cînd adevărat credincioșii bisericeii gr.-or. din loc și serbeză hramul bisericeii lor, și cînd primesc în mijlocul lor pe cea dintăi asociațiune culturală. Îndemnă pe credincioși a-și iubi biserica lor națională, a-și iubi șola care este fîca bisericeii, a țină tare la datoriile, moravurile și obiceiurile strămoșesci, a îmbrătoșa industria și comerțul, a ține la îmbunătățirea sorții lor materiale. etc. Fiind vorba de un interes deosebit, o trimite on. Redacții spre publicare.

Tot așa s'a ținut serviciul divin și în biserica gr.-cat. în care s'a săvîșit și un parastas întru memoria fericitului G. Barițiu.

(Va urma).

## Noutăți.

**Personal.** Membrii comitetului fundațiunii Gozdu, domni Ioan cav. de Pușcariu, jude de curie în pensiune, Avram Berlogia, jude de curie, Dionisiu Cimponeriu, jude de tablă, și Georgiu Szerb, deputat dietal, au sosit aici încă de Sămbătă, spre a lua parte la ședințele comitetului.

**Alegere de preot.** După-cum suntem informați, sinodul parochial dela biserica sîntului Nicolae din Brașov, în Dumineca trecută cu mare majoritate a ales de paroch pe profesorul seminarial Dr. Vasiliu Saftu.

**O jertfă tină a șovinismului magiar.** Dl Aurel Ciatu din Blaș, student în drept, a fost acuzat deja de doi ani pentru-că cu privilegiul banchetului arangiat după examenul de maturitate ar fi ținut un discurs agitar în contra statului și pentru-că s'ar fi opus cu alt privilegiu ordinilor gendarmilor. Pertractarea finală în acest proces s'a ținut în 28 l. c. în Alba-Iulia. Martorii aduși din partea acusatului n'au fost considerați și pe baza faziunilor acuzatorilor dl Aurel Ciatu a fost osăndit la un an temniță de stat și 400 fl. amendă; er pentru pretinsa ofensare a gendarmilor la 5 zile temniță ordinară și 50 fl. amendă, precum și la suportarea cheltuielilor procesuale.

**Un împrumut de stat.** Consiliul ministerial a decis ridicarea unui împrumut de 122 milioane pe sîma cailor ferate de stat. Din suma această înainte de toate vor achita datoria de 36 milioane, moștenită încă dela ministrul Baross, cel cu introducerea zonelor. Suma restantă o vor întrebuința pentru edificarea de stațiuni, fabricarea de locomotive și cupee, precum și pentru repararea drumului de fer.

Statul face mereu datorii și nu ține cont, că poporul în spinarea căruia se aruncă e istovit aprîpe cu totul. Poftim numai! Unde vom ajunge — D-șeu scie!

**O nouă carte despre noi.** După-cum anunță foile magiare în Nagy-Becserek a apărut de curînd o carte pe 560 pagini sub titlul „Românimea” (A románság) de istoricul Szabó Ferencz. Autorul în opul său și a luat de normă lucrările lingvistice, geografice, istorice și politice ale lui Moldován Gergely.

**Furt pe calea ferată.** Pe calea ferată dintre Oradea-mare și Püspök-Ladány

în Mercurea trecută s'a întîmplat un furt sensationat. Unui avocat din Ardél, — a cărui nume se rețace — i-au dispărut 42 bancnote de câte o mie și 14 Napoleoni de aur. Cu comiterea furtului sunt trei indiviți suspicioși, cari erau într'un cupeu cu respectivul avocat și vorbeau în limba italiană și franceză. Unul dintre ei — probabil cel cu paralele — s'a dat jos la o haltă; ceilalți doi au fost deținuți, fără ca să afle la ei însă vre-o urmă de bani.

**Examen pentru pădătorii de pădure** se va ține la Sibiu la 19 Octobrie n. a. c. și zilele următoare în casa comitatului. Cere-rile înștiințe în regulă pentru admitere la acest examen, sunt a se trimite pe calea antistitilor competente la inspectorul reg. de păduri în Sibiu cel mult până la 5 Octobrie a. c. st. n.

**Muntenegru mare principat.** Se scrie, că din incidentul conuniei principesei Elena de Muntenegru cu moștenitorul de tron al Italiei, principatul Muntenegru va fi proclamat de mare principat.

## Correspondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Ziaști, la 8/20 August 1896.

### Să spunem și noi inteligenței.

Despărțământul al VIII-lea „Deva” al Asociațiunii transilvane în anul acesta și a ținut adunarea sa generală la 1 August n. în opidul Hunedóra. Așa își începe corespondența sa anonimul „Ioan dela răspântii”, în nrul 85 al iubitului nostru diar „Telegraful Român” din a. c., în care descrie densul un rezultat atît de splendid a menționatei adunări, încât, d'eu, așa se cuvenea într'un opid ca Hunedóra cu un ținut locuit aprîpe de Români, cari deși nu se bucură de vr'o cultură modernă, dar nutresc un dor de a se cultiva și a conveni cu de el mult respectata inteligență, pe care o adoră ca pe un factor dela care așteptă o mîngăiere și încurajare în valurile năcașurilor în care sufer mic și mare.

Tot astfel și „Revista Orăștiei” în nrul său de Sămbătă 27 Iuliu v. (8 August n.) a. c. descrie cursul acestei adunări în mod reușitoriu, dar ca totuși să nu credem, că e chiar așa, în fruntea fîciei sub titlul „Să spunem poporului”, arată destul de eclatant, că adunarea Asociațiunii din acest an la Hunedóra a fost aprîpe o întrunire a inteligenței până cînd însemnătatea sa își are partea semnificativă în prezenta cît de mare a „poporului dela țără”, și numai numărul poporului dublu ori chiar întreit față de al inteligenței ar fi ilustrat-o în modul cuvenit scopului său.

Dar veđi, așa trebuie să scriem în public, că a reușit de minune; dar în fond nu e așa! ba fără hesitare putem afirma că dacă despărțămintele Asociațiunii noastre transilvane vor reuși tot ca în Hunedóra, atunci nu avem cauză de vr'o mare bucurie, ba aceste adunări vor deveni nise conveniri de distracții de vară a inteligenței române, și și-ar perde chiar scopul sânt și însemnătatea sa mărătă de „adunarea Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român.”

Cu mine și alții vor regreta, căci sunt între inteligenții nostri și de aceia, cărora le place astfel — să fie ei de ei — da pentru că unii ca aceștia n'au atins încă adevăratele corde ale culturii, căci cultura adevărată nu face deosebire între clasele de oameni, și o astfel de inteligență, ce i-am puté numi și noviti se găsesc și pe la Hunedóra.

„Revista Orăștiei” ne deobligă cu răspunsul cînd scrie: „De ce era vorba....? De adunarea despărțământului din partea locului, a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român”. Și cînd colo, poporul, pentru a cărui cultură se lucrează, nicăiri la adunare (ca în palmă). Și asta nici decăt din vina lui! ci din vina cărturarilor și inteligenților nostri de prin comune etc.” — Cu acestea ne dă se înțelegem, că acei cărturari și inteligenți de prin comune sunt preoți.

Așa este! Unde nu sunt prezenți preoții dela sate, lipsesc poporul dela țără. Și ce este cauza?

S'o spunem inteligenții!

O parte dintr'înșii n'au virtutea dragostei, pe care o înlocuiesc cu păcatul ambițiunii, și din această își trag concluziunea: separatism! și devin egoiști, er la aceștia opinca țăranelui le mirsă rău, și mai rău pôte ca străinilor, și nu mai puțin simpatici sunt cătră preoții dela sate, uitând aceea, că preotul dela sate este talpa țerei, așa precotul dela sate e cel mai de valoare factor întru valorarea scopurilor noastre culturale-naționale și bisericesci.

Astădi nu ți trebuie mai mult, decăt să dai ureche la conversațiile unei societăți „a parte” a unor inteligenți de ai nostri, ei discută negenați în mod aprîpe batjocoritor, asupra preoției de sus până jos. Că veđi Dómne, așa cum suntem noi preoții dela sate cu sörtea aprîpe legată de a poporului, nu numai străinii, dar chiar nici ai noștri nu ne pot învîrți jocul ursului.

Nu vorbesc în general, ci abstrăgînd la adresa pe cari așa trebuie să le ăcem „inteligență”, fiindcă așa e modern, pentru cari tot așa de modern ar puté fi și numirea de semidoxi.

**Memento domnilor!** Luna atunci luminează splendid nóptea, cînd ceriul flacăra de stele, dar semnificativi sunt luciferii între stele, ei se ivesc înțăiu și apun în urmă. Sciu preoții bine, că nici un favor nu aduc poporului, cînd trebuie să vă facă câte un astfel de afront, dar ce să ți faci? tot răul își are și partea sa bună! Fiți mai umani! Fariseismul din vechime e declarat de uricos.

Viitoriul națiunii române are să fie! Aceia, cari se gîrăză de conducători și luminitori ai poporului român, să-și și valoreze primo loco ei virtuțile cele mai bune pe care ni le recomandă Sf. Scriptură, făcîndu-ne toți una, er nu separîndu-ne unii de alții din motive neiertate și periculoase intereselor noastre naționale.

„Zachei”.

## Concurs.

Pentru ocuparea a **2 locuri** la „mésa studenților”, dela 1/13 Septembrie a. c. până la 18/30 Iuniu 1897 se escrie prin această concurs.

La suplică sunt de a se alătura:

1. Carte de botez.
2. Certificat despre înscriere de el-v ordinar la gimnasiile sau la șola reală din Sibiu.
3. Testimoniul ultim pe basa căruia a fost primit în clasa ce o frecuentă.
4. Atestat oficial despre mijlocele materiale ale părinților suplicanțelui.

Suplicile netimbrate trebuie prezentate la institut până la 1/13 l. c.

Cele întrate mai tîrđiu nu se vor considera.

Sibiu, 1 Septembrie n. 1896.

*Diracțiunea instit. de credit și econ. „Albina”.*

## Diverse.

**Un vis a lui Friederic cel mare.** Am visat, că la apus s'a arătat o stea luminată, carea ridicându-se pe orizont, a crescut colosal în estensiune. O mare de lumină, nesuportabilă ochiului, s'a răspîndit împrejur, ca o negură. Simțeam, că sum cuprins de tot în rațele acestui comet extraordinar. Ceram să mă scap din rațele acestea, dar nu mi-a succés. În fine, după mari sfortări, m'am deșteptat.

Și acest vis miraculos l'a avut în nóptea dintre 14 și 15 August, cînd în Ajaccio, pe insula Corsica, s'a născut marele beliduce Bonaparte, mai tîrđiu împărat al Francezilor, Napoleon I.

## Loterie.

Sămbătă, în 29 August n. 1896.

Budapesta: **1 31 55 57 69**



